

EL GOVERN BASC VOL LÍNIA DIRECTA AMB LA EUROPA

Vitòria, direcció Brussel·les

El desembarcament del govern basc a Madrid i Brussel·les exigint la necessitat d'entendre's directament amb els organismes comunitaris ha plantejat de nou el tema de les relacions entre l'estat i les comunitats autònomes. I el seu futur.

Josep M. Sanmartí (Madrid)

Tal com s'havia previst i tal com es temia, l'ingrés d'Espanya en la CEE ha replantejat les relacions entre el govern central, els autonòmics, especialment els dominats per partits nacionalistes, i les institucions comunitàries. No es tracta d'una nova pica-baralla interna entre poders i ideologies diferents, sinó d'una autèntica transformació política del disseny fet en la constitució en el títol vuitè. Catalunya obrí la polèmica fins i tot abans de l'1 de gener del 86 i ara s'hi acaba de sumar el PNB, amb un espectacular «desembarcament» a Madrid, el 20 i 21 de maig passat, durant el qual aquest partit i el govern basc anunciaren una nova estratègia a partir de la nova situació creada. Estratègia que es pot resumir dient que els estats es dilueixen en el conjunt de la CEE, mentre que les regions han d'esdevenir interlocutores directes de Brussel·les i Estrasburg per poder defensar els interessos propis.

La crisi dels estats

Tant la conferència del dia 20 del president José Antonio Ardanza com les declaracions l'endemà del president de l'EBB, Xabier Arzallus, deixaven la qüestió bastant clara. Per a la cúpula del PNB, la construcció d'una Europa unida per mitjà de la CEE fa entrar en crisi el concepte i l'estructura dels estats membres. Amb la integració, aquests perden fins i tot aquelles competències tradicionalment més definitòries de la

Dalt, el president Ardanza. Baix, Arzallus. Tant l'un com l'altre han plantejat les coses ben clares a Madrid.

J. A. MIRANDA

seva sobirania, com per exemple la política exterior, la defensa, la moneda o les duanes. Per això, el president Ardanza pronosticà que el neonacionalisme espanyol tornarà a Europa amb un repte semblant al que té el nacionalisme basc, si bé aquest té l'avantatge d'una més llarga tradició europeïsta. Per tant, el futur del nacionalisme espanyol és, pel cap baix, tan crític com el del basc. Això sí, aquesta similitud en les dificultats podria provocar una més gran comprensió, posem per cas, en el terreny lingüístic. En efecte, els problemes que tindrà la implantació del castellà en les estructures comunitàries pot fer entendre millor a Madrid «l'angoixa i la preocupació per la supervivència de l'idioma basc».

Si més no, avui dia «Europa és una idea que atrau a Euskadi més que no pas qualsevol altra» i, a més de ser una garantia de democràcia, obre noves perspectives al nacionalisme basc. És més seductor aquest projecte europeïsta que no pas l'estatal. En aquest punt, Arzallus fou encara més explícit: «És difícil imaginar que aquella gent que creu que, des del 1812, l'estat s'ha anat fent d'esquena a ella pugui participar en un projecte comú... estem embarcats en aquesta empresa europea, tot renunciant a l'estatalitat». Aquest plantejament no priva, segons Arzallus, perquè es facin tots els esforços possibles per entendre's a Madrid, de la mateixa manera que cal anar a Brussel·les o a Estrasburg a dialogar. L'obertura a Europa significa, fins i tot, la superació del projecte independentista «com a concepte polític». Ardanza, que quasi renuncià explícitament a aquesta reivindicació, la prengué en compte tan sols com

«l'autosuficiència que pretenc, demano i exigeixo per al meu poble». En resum: «si caminem cap a la unificació d'Europa, s'imposa trencar amb un model d'estat com l'actual, cosa que afectarà directament l'Estat espanyol. També caldrà que es qüestionin un futur Estat basc independent».

d'acord amb les competències exclusives de l'estat, com la política exterior o la planificació econòmica. Els ministres no poden negociar unilateralment a Brussel·les, per damunt de les competències de la comunitat autònoma. Primer, cal pactar a Madrid i, en tot cas, respectar l'accés directe del govern basc a les instàncies comunità-

A primera vista, l'estratègia europeïsta del PNB acabada d'anunciar a Madrid té nombroses similituds amb la dibuixada des de la Generalitat de Catalunya durant aquests dos darrers anys i, al mateix temps, diferències importants. Per exemple, el PNB no planteja ara com ara, tal com fa Catalunya, la potenciació d'una gran regió interestatal que contrapesi Madrid i París, sinó que reivindica una connexió directa entre Vitòria i Brussel·les, tant de signe polític com econòmic. D'altra banda, la participació dels bascs en els organismes regionals europeus, especialment en el Consell de les Regions, ha estat fins ara francament escassa, al contrari que la de Catalunya.

L'objectiu, però, sembla idèntic: conservar i, si es pot, augmentar la capacitat d'acció dins de les estructures europees, passant el mínim possible per Madrid. Cal reconèixer que el president Jordi Pujol s'ha avançat més que no el seu col·lega Ardanza a l'hora d'iniciar les gestions i de plantejar aquesta posició davant del govern central. No cal dir que aquest no la comparteix i rebutja obertament la fórmula europeïsta proposada des de Vitòria i Barcelona.

A final de 1985 el ministre d'Administració Territorial, Fèlix Pons, presentà un projecte de conveni als governs autonòmics que, en síntesi,

sosté que a Brussel·les i a Estrasburg ha d'haver-hi una sola veu, una sola representació, la de l'administració central. Els acords s'han d'assolir, en tot cas, de portes endins, però, davant de la CEE, l'únic interlocutor és i ha de ser el govern central, atès que la comunitat és una unió d'estats i no una confederació de regions. Una setmana abans, el ministre Fèlix Pons havia anunciat clarament en el Club Siglo XXI la seva idea de fons: «No hi ha res que faci pensar que la revisió del poder i del paper dels estats per potenciar les decisions europees es faci sobre la base de contraposar un paper i un poder creixent de les regions...» Tanmateix, l'esmentat projecte de conveni fou aturat i encara ho és, especialment a causa de la posició del catalans, que veuen retallat, així, el seu marge d'acció dins l'Europa comunitària. □

Seu de la CEE a Brussel·les: ¿una sola veu?

Ser escoltats allà on es prenguin les decisions

En aquest context, el PNB no renunciarà en el marc de les competències estatutàries del govern basc «al dret a ser informats *directament*, de ser escoltats allà on es prenguin les decisions i a exigir que els nostres interessos siguin defensats per l'estat». L'estat ha d'actuar «sense criteris excloents o exclusius. Contràriament, sorgiran antagonismes nous en el nou marc d'interessos contraposats, que generaran dinàmiques divergents en perjudici de tothom. I no serà fàcil posar traves legals a la lliure habilitat de cadascú, que buscarà conductes propis en funció de les necessitats, dels interessos i de la vitalitat propis.»

És a dir, el govern basc no pensa delegar automàticament en el govern central les relacions amb Europa,

ries. Això significa també que Euskadi ha d'esdevenir una circumscripció electoral al Parlament europeu, per tenir una veu pròpia del signe polític que sigui.

El president Ardanza creu, però, que tant a l'Estat espanyol com els altres estats comunitaris hi ha un rebrot centralista i que ací es volen imposar solucions igualatòries per a les disset comunitats autònomes. «Tenim la impressió que s'intenta impedir el dret d'Euskadi a rebre la informació comunitària i a accedir-hi d'una manera directa, com també de negar la presència de la comunitat autònoma en els òrgans consultius de la CEE, de caràcter tècnic o deliberant quan toquin matèries de la seva competència, quan afectin els seus interessos o quan discuteixin sobre la viabilitat de projectes autonòmics finançats amb fons europeus.»